

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Etappmål i miljömålssystemet (SOU 2011:34)

Återvinningsindustrierna, ÅI, har fått Miljömålsberedningens betänkande Etappmål i miljömålssystemet för yttrande.

Återvinningsindustrierna representerar den privata återvinningsindustrin i Sverige med en omsättning på mer än 18 miljarder kr och ca 5700 anställda.

Sammanfattande synpunkter

ÅI tillstyrker Miljömålsberedningens förslag om information av farliga ämnen i varor (kap 8.4.3). Vi stödjer särskilt förslaget att utarbeta mer specifika etappmål för en stegvis utveckling, för att inom ramen för strategin även utveckla Sveriges internationella arbete.

ÅI föreslår att:

- ✓ Sverige aktivt arbetar med frågor som rör farliga ämnen vid design av produkter och stödja forskning för att underlätta materialåtervinning
- ✓ Betydelsen av att ställa krav vid inköp från både offentlig verksamhet och företag belyses för att minimera varornas negativa inverkan i återvinningsledet
- ✓ Miljökraven på återvunnet material tydliggörs så att risker för hälsa och miljö minimeras

ÅI tillstyrker förslaget att ge regeringen i uppdrag att föreslå etappmål inklusive förslag till styrmedel och åtgärder för förorenade områden (kap 8.5.3)

ÅI föreslår att:

- ✓ Styrmedel skapas för att öka behandlingen av förorenade jordar

- ✓ Styrmedel skapas för att både öka användningen och underlätta användandet av rena/ renade massor
- ✓ Ett nationellt standardiseringssystem för renade massor skapas

ÅI tillstyrker att 40 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ska behandlas biologiskt år 2015 **men föreslår** följande komplettering (Kap 9.4.1)

ÅI föreslår att:

- ✓ Målet delas upp i två mål; ett för matavfall från hushåll och ett för matavfall från verksamheter
- ✓ Målet omformuleras så att det också omfattar materialåtervinning, dvs användning av råvara till nya produkter

ÅI tillstyrker målet att 70 % av icke farligt byggnads- och rivningsavfall ska återanvändas och materialåtervinnas år 2020 (kap 9.5.1).

ÅI tillstyrker att målet för ökad återanvändning och materialåtervinning av papper, metall, plast, glas mm från hushåll skärps ytterligare och att det även omfattar material som inte är producentansvarsmaterial (kap 9.5.2). Vi anser att den föreslagna utredningen är angelägen för att förhindra att material som kan återvinnas förbränns eftersom det idag finns en stor överkapacitet på förbränningsanläggningar.

ÅI föreslår att:

- ✓ Regeringen bör ge Naturvårdsverket uppdrag att föreslå styrmedel för att öka materialåtervinningen
- ✓ En standardiserad beräkningsmetod tas fram som visar på CO₂-reduktionen för olika materialslag vid materialåtervinning

Generella synpunkter

Återvinningsindustrierna vill inledningsvis lyfta fram att den privata återvinningsindustrin är en viktig aktör för att genomföra flera av de etappmål som föreslås.

ÅI har noterat att idag när man diskuterar materialåtervinning blir det ofta problematiserat istället för att visa det positiva med återvinning. Inom branschen ser vi en framtida råvarubrist vilket med största sannolikhet kommer att innebära att vi behöver spara på våra resurser och därmed materialåtervinna mer. Detta uttrycks tydligt i olika EU-initiativ.

ÅI föreslår att en standardiserad beräkningsmetod tas fram som visar på CO₂-reduktionen för olika materialslag vid materialåtervinning. Materialåtervinning är en av de mest effektiva klimatåtgärderna och därför viktigt att lyfta fram och kommunicera med medborgarna.

8.4.3 Etappmål om information om farliga ämnen i varor

ÅI tillstyrker Miljömålberedningens förslag om information av farliga ämnen i varor. Vi stödjer särskilt förslaget att utarbeta mer specifika etappmål för en stegvis utveckling, för att inom ramen för denna strategi även utveckla Sveriges internationella arbete.

Återvinningsindustrierna önskar se en tydligare koppling mellan "Giftfri miljö, resurseffektivitet, avfall och återvinning" och en förutsättning är att försöka hitta framgångsrika samarbetsformer mellan våra centrala myndigheter, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket. Därför ser vi det som mycket positivt att utarbeta stegvisa etappmål som föreslås av Miljömålsberedningen

ÅI anser att det behövs en tydligare koppling mellan hur varor produceras och hur materialåtervinningen kan underlättas. Återvinningsföretagen är helt beroende av vad en vara eller produkt består av. Svåra komplexa materialblandningar och innehåll av farliga ämnen försvårar och fördyrar återvinningsledet. Idag går en del av avfallet med farliga ämnen förbränningsanläggningar. Förbränningen bidrar till en större spridning av farliga ämnen, exempelvis diffusa utsläpp och askdeponering, vilket försvårar målet "Giftfri miljö".

ÅI föreslår att Sverige tar ledarrollen genom att satsa på forskning och utveckling av ekodesign för att underlätta materialåtervinning, där fokus även ligger på farliga ämnen. ÅI anser att det är grundläggande för att stimulera mer materialåtervinning att visa på kopplingen mellan hur en produkt eller vara produceras och hur denna sedan kan materialåtervinnas.

ÅI föreslår att miljökraven på återvunnet material tydliggörs, så att risker för hälsa och miljö minimeras. Handel med återvunnet material är i dag global. Frågan måste därför hanteras på internationell nivå.

ÅI noterar att det i Naturvårdsverkets rapport Miljömålen på ny grund (rapport 6420) är en skillnad i preciseringarna av miljökvalitetsmålen angående återvunnet material under Giftfri Miljö respektive God Bebyggd miljö – avfallsmålen. Vi ser detta som olyckligt eftersom det skapar förvirring om vad som bör gälla. Vi önskar ett synsätt som uppmuntrar återvinning av material – med tydliga kvalitetskrav för att visa trovärdighet med att använda återvunnet material.

ÅI föreslår att betydelsen av att ställa krav på varornas innehåll vid inköp belyses för att minimera varornas negativa inverkan i återvinningsledet. Staten kan genom den offentlig upphandling vara föregångare.

8.5.3 Efterbehandling av förorenade områden

ÅI tillstyrker förslaget att ge regeringen i uppdrag att föreslå etappmål inklusive förslag till styrmedel och åtgärder.

ÅI föreslår att styrmedel måste skapas för att öka behandlingen av förorenade jordar och att förutsättningar skapas för ökad användning av ren/renade massor. Ökad behandling av förorenade jordar leder till att en mindre mängd avfall måste deponeras. Med effektiva styrmedel som leder till ökad behandling minskas risken av spridning av farliga ämnen. Risken minskas genom att en mindre volym avfall exponeras för lakning jämfört med om jorden hade direktdeponerats utan föregående behandling.

ÅI föreslår att rena massorna ska bedömas enligt en nationell standardisering som underlättar för både avlämnare och mottagaren vilka uppgifter som ska redovisas.

ÅI har noterat att många deponier som avslutas idag och ska sluttäckas inte uppfyller deponidirektivet. Vi ser att förorenade jordar används som konstruktionsmaterial i utjämningskikt. Konsekvensen blir att en onödig risk tas eftersom en spridning av föroreningarna kan ske i framtiden.

9.4.1 Etappmål om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

ÅI tillstyrker med vissa kompletteringar målet att 40 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ska behandlas biologiskt år 2015 och ser det som möjligt att uppnå, speciellt om marknaden för därmed jämförligt avfall blir verksamhetsavfall och den privata återvinningsindustrins ges möjlighet att verka på marknaden. Det är angeläget att öka takten för att uppfylla målet. Kommunerna sätter idag gränsen för takten och det kan inte vara rimligt att en aktör ska få styra hela denna marknad och därmed påverka uppfyllelsen av målet.

Komplettering 1: ÅI föreslår att målet att återvinna 40 % delas upp i två mål, eftersom det är två skilda marknader - ett för hushåll och ett för verksamheter, dvs storkök, butiker, och restauranger redovisas separat. En uppdelning av målet underlättar uppföljningen av hur väl målet uppnås för de berörda aktörerna på marknaden. Det är också ett viktigt led i verksameters och företagens förbättringsarbete på miljöområdet att få ta ansvar för det mål som berör dem. Det skapar engagemang och motivation.

Det finns många kommuner där det inte finns någon matavfallsinsamling för verksamheter. Återvinningsföretagen har många förfrågningar från kunder som har önskemål om separat insamling av matavfall, men som inte kan få köpa denna tjänst eftersom kommunerna har monopol. Övriga avfallsfraktioner får den privata återvinningsindustrin hämta hos dessa kunder. ÅI bedömer att miljömålet kan uppnås om den privata industrin ges möjlighet att ta större initiativ till att erbjuda

tjänster och bygga förbehandlings- och biogasanläggningar, speciellt där kommunerna inte har intresse av det.

Ett ytterligare skäl till att dela upp målet i hushållsavfallsmarknaden och verksamhetsavfallsmarknaden är att den största delen av matavfallet i storkök, butiker och restauranger inte kan liknas vid hushållsavfall eftersom det inte kommer från konsumenter utan alstras i verksamheten.

Komplettering 2: ÅI föreslår också att målet omformuleras så att det också inkluderar materialåtervinning. Nuvarande utformning av målet styr mot vissa tekniker. ÅI anser att målet ska vara teknikneutral och stimulera till utveckling av nya lösningar och affärsidéer.

Återvinning av matavfall handlar om kompostering och rötning enligt utredningen. Sedan mer än 50 år, innan Renhållningslagen trädde i kraft, har frityroljor och matfetter återvunnits för att användas som råvara till den kemitekniska industrin. Teknikstyrande miljömål leder i detta fall till att det sker en s k "down grading" i avfallshierarkin om frityroljorna börjar användas för biogas. Det innebär att konkurrensen sätts ur spel och påverkar de företag som verkat länge på marknaden. Syftet med avfallshierarkin är att man ska uppgradera materialet och det bör enligt ÅI också gälla för matavfallet.

Utredningen lyfter fram att det är viktigt att kommunerna och myndigheterna fortsätter den pågående utvecklingen mot mer biogasproduktion. Biogasproduktion sker även inom återvinningsföretagen, men investeringarna skulle kunnat vara betydligt större om marknaden för därmed jämförligt avfall avreglerats. ÅI anser att återvinningsföretagen har en viktig roll att spela för att uppnå miljömålet.

9.5.1 Etappmål om ökad återanvändning och återvinning av byggnads- och rivningsavfall

ÅI tillstyrker att målet skärps ytterligare, men vill betona att det är utmanande och måste åtföljas av olika typer av stöd för att få fram lösningar som får genomslag på marknaden, speciellt för rivningsavfall.

ÅI ser goda möjligheter att samarbeta med bygg- och fastighetsbranschen för att öka återvinningen. Många exempel finns på samarbete där återvinningsnivåerna höjts avsevärt till följd av sådana samarbeten.

9.5.2 Ökad återanvändning och återvinning av papper, metall, plast, glas mm från hushåll

ÅI tillstyrker att målet för återanvändning och materialåtervinning från hushållen skärps ytterligare och att det även omfattar material som inte är

producentansvarsmaterial. Vi anser att den föreslagna utredningen är angelägen, speciellt för att förhindra att material som kan återvinnas förbränns.

ÅI föreslår att regeringen ger Naturvårdsverket i uppdrag att komma med förslag till styrmedel för att öka materialåtervinningen.

Det finns en betydande mängder material som idag fortfarande förbränns och som skulle kunna materialåtervinnas. Idag finns en överkapacitet på förbränningsanläggningar på den svenska marknaden och ytterligare anläggningar är på väg att byggas. Det leder till en prispress på marknaden och att materialåtervinning inte får samma konkurrenskraft. Efterfrågan på återvunnet material är idag stor på marknaden.

Ett viktigt steg för att lyckas med materialinsamling och ökad återvinningen är att servicelösningar kan erbjudas medborgarna efter deras behov. Behoven varierar och denna marknad bör därför ses som en mycket intressant tillväxtmarknad för nya kreativa lösningar som underlättar för hushållen. Det finns också privatpersoner som är beredda att betala för utökad service än den kommunen erbjuder. Fastighetsnära tjänster erbjuds redan idag av den privata återvinningsindustrin, men stora möjligheter finns att öka serviceutbudet. Materialkunskap är en nyckelkompetens för att samla in och återvinna material på ett effektivt sätt. En mer öppen marknad skapar goda möjligheter för utveckling av lösningar som också kan användas i miljöteknikexporten.

När det gäller återanvändning vill ÅI påpeka att det på ett tidigt stadium skapas tydliga spelregler på marknaden, som möjliggör för privata företag att utveckla produkter och tjänster. Både återanvändning och ökad materialåtervinning är tillväxtmarknader. Det är angeläget att nya marknader stimuleras med konkurrensneutrala styrmedel. Med rätt satsning kan Sverige bli ett föregångsland.

Stockholm den 26 september 2011

Britt Sahleström

VD

Återvinningsindustrierna